

Gæld: en daglig beslutning

Ugens vers

"Giv alle, hvad I skylder dem: den, der har krav på skat, skat; den, der har krav på told, told; den, I skylder frygt, frygt; den, I skylder ære, ære. Vær ingen noget andet skyldig end at elske hinanden; for den, der elsker andre, har opfyldt loven" (*Rom 13,7-8*).

Introduktion

En gang imellem kan du være heldig at finde nogen, der er villig til at låne dig penge. Måske gør vedkommende det ud fra et ædelt motiv – dvs. han eller hun ønsker virkelig at hjælpe dig ud af en økonomisk krise. Men som regel låner folk ikke penge til andre på grund af deres hjertes godhed. De låner penge ud, fordi de ønsker at tjene flere (af dine) penge.

Vi bør gøre alt, hvad vi kan, for at undgå gæld. Men i visse situationer, som fx ved køb af et hus eller en bil, bygning af en kirke eller for at opnå en uddannelse, er vi nødt til at låne penge. Men det bør ske på en fornuftig måde med den hensigt at blive gældfri så hurtigt som muligt.

Vi må være forsigtige. At bruge penge, vi ikke har, frister let Guds folk til at "gøre begærlighed og kærlighed til jordiske skatte det herskende træk i deres karakter. Så længe disse træk hersker, holdes frelse og nåde i baggrunden." (*Ellen White, Early Writings, s. 267*).

Vi skal forbedre vores evner og talenter, så vi kan forblive disciplinerede og gøre alt, hvad vi kan, for at undgå gæld. I denne uge vil vi se på, hvad Bibelen siger med hensyn til gæld.

Ugens tekster

- Sl 37,21
- Matt 4,3-10
- Matt 6,33
- 5 Mos 28,12
- Ordsp 13,11
- Ordsp 21,5
- 2 Kor 4,18

Lån og forbrug

Profeterne og Elisa var i gang med at samle træ ved Jordanfloden, da et øksehoved faldt i vandet. "Ak, herre, det var endda en, jeg havde lånt!" udbød en af profeterne (2 Kong 6,5). Udsagnsordet "at låne" betyder, at man med tilladelse bruger noget, der tilhører en anden. En sådan tilladelse indebærer risici og ansvar. Lånte penge er ikke anderledes end en lånt økse, bortset fra, at det kan have langt alvorligere følger, hvis de bliver misbrugt.

Den eneste grund til, at vi låner penge, er, at vi kan bruge dem. Den økonomiske risiko, vi løber, er at tro, at vi er i stand til at tilbagebetale et lån, og at der ikke vil være nogen økonomisk overraskelse i fremtiden. Men vi kender ikke fremtiden (Præd 8,7); derfor er der altid en risiko forbundet med at låne penge.

Hvad siger disse bibeltekster om gæld?

Det kan være, vi låner penge i den hensigt at bruge dem fornuftigt; men fristelsen til at bruge, hvad vi har, også lånte penge, kan føre til meget alvorlige problemer. At bruge lånte penge tillader mange af os at leve over evne. Fristelsen til at låne og bruge er pulsen i en forbrugskultur, som påvirker både rig og fattig. Når vi fristes, bør vi søge Guds hjælp (1 Kor 10,13); for det kan være en forbandelse at stifte gæld (5 Mos 28,43-45).

Lad være med at begynde den dårlige vane med at låne penge. Hvis du allerede har gjort det, betal dem tilbage så hurtigt som muligt. Vi må lære at bruge vores midler med visdom og være herre over Guds penge og ikke at lade os beherske af verdens penge i stedet.

Igen skal det siges, at der er visse situationer, hvor vi har brug for at låne. Men det må gøres med forsigtighed og med den hensigt at tilbagebetale det hele så hurtigt, vi kan.

Hvilke åndelige farer er der for en, der bliver fanget af gæld?

Sl 37,21

Præd 5,4

5 Mos 28,44-45

Til at
tænke over

Forvaltning og øjeblikkelig tilfredsstillelse

"Så gav Jakob ham brød og en portion linser; Esau spiste og drak og gik derefter sin vej. Og sådan viste Esau ringeagt for sin førstefødselsret" (1 Mos 25,34) Esau var en robust udendørs type, som fulgte sine lyster. Da han lugtede sin brors linseret, ønskede han med det samme at spise, selv om det ikke er sandsynligt, at han var ved at dø af sult. Styret af sine følelser tillod han øjeblikkets stress at overmande fornuften, og han byttede sin førstefødselsret for øjeblikkelig tilfredsstillelse. Da han ønskede sin førstefødselsret tilbage og "med tårer søgte at omvende sig" (Hebr 12,17), fik han den ikke.

Som en modsætning har vi Jesu eksempel. Efter 40 dages faste og tæt på sultedød blev Jesus fristet tre gange af Satan (Matt 4,3-10). Men Jesus så fristelserne for det, de var, og selv i hans svækkede tilstand gav han ikke efter for tilfredsstillelse. Jesus levede hele sit liv i fornægtelse af syndens og tilfredsstillelsens glæder, og ved at gøre det viste han, at vi også kan sejre over synd. Han hverken solgte eller mistede sin førstefødselsret, og han indbyder alle til at blive medarvinger sammen med ham (Rom 8,17; Tit 3,7). Vi beholder vores førstefødselsret ved at følge det eksempel, Jesus satte, da han blev fristet (1 Kor 10,13).

Det bedste, denne verden kan tilbyde, er at opleve nuet; for den kan ikke tilbyde at opleve evigheden. At leve for sig selv er det modsatte af at leve for Gud.

Hvad lærer følgende bibeltekster om de potentielle farer ved øjeblikkelig tilfredsstillelse, selv for trofaste mennesker?

- 2 Sam 11,2-4
- 1 Mos 3,6
- Fil 3,19
- 1 Joh 2,16
- Rom 8,8

Ønsket om øjeblikkelig tilfredsstillelse er et symptom på et ukontrolleret sind; det er tålmodighedens fjende, der underminerer langsigtede mål og håner og skader ansvarlighed. At udsætte tilfredsstillelsen er et tillært princip; det er en egenskab, der hjælper os at styre situationer og stress, især de fristelser, som verden tilbyder, deriblandt også at låne penge på en uklog måde. Men det er ikke en populær tanke i en verden, der bygger på tilfredsstillelsen af øjeblikkelig belønning, hurtige løsninger og bliv-rig-på-et-øjeblik-systemer. Hvis vi først en gang har oplevet øjeblikkelig tilfredsstillelse, er vi mere tilbøjelige til igen og igen og igen at vælge kortsigtede belønninger. Forvaltere af de gaver, Gud har givet os, må ikke fanges i den fælde.

Sæt tæring efter næring

"Kosteligt forråd og olie er i den vises bolig, men et tåbeligt menneske æder det op" (*Ordsp 21,20*). Dette vers opstiller kontrasten mellem økonomisk ansvarlig forvaltning og luksuriøs og ødsel styring. Tåbelige mennesker lægger ingen planer om at sætte tæring efter næring. Grådigt bruger de al den rigdom, der er tilgængelig for dem, også lånt rigdom. De føler, at økonomisk visdom og sparsommelighed er en prøvelse, ligesom en uønsket slankekur. Men selv når vi er nødt til at låne penge, som fx til et hus, må vi gøre det med nøje overvejelser.

De riges problem er, at de altid bekymrer sig om deres rigdom, og hvordan de skal bevare den. Når mennesker har meget lidt, bekymrer de sig for, hvordan de skal bevare livet, ikke rigdommen. Men Bibelen giver os råd om at sætte tæring efter næring, uanset hvor meget vi har. Paulus anbefaler, hvad vi måske vil betragte som ekstrem enkelhed: "Har vi føde og klæder, skal vi lade os nøje med det" (*1 Tim 6,8*). Paulus betragter ikke jordiske ejendele som særlig vigtige; for ham er det nok at leve i Kristus (Fil 1,21).

Matt 6,33

Hvilket princip må huskes frem for alle andre? Hvordan kan vi sikre os, at vi lever vores liv på denne måde?

Vi bør ikke betragte vores midler som en indkomst, men som resourcer, vi har ansvar for at forvalte. For at udføre den opgave, er det at lægge budget den metode, vi bør bruge. At lægge et budget er en tillært evne, der må studeres grundigt. Disciplineret praksis og indsats er nødvendigt for at kunne styre en balanceret økonomisk plan med succes (*Ordsp 14,15*). Hvis vi forpligter os på at gennemføre vores økonomiske forvaltningsplan, vil vi blive i stand til at undgå pinlige økonomiske fejltagelser.

Hvis du har et problem med at styre dine penge, bør du lave et budget. Det behøver ikke at være kompliceret. Det kan være så enkelt som at lægge alle dine udgifter for et par måneder sammen og dernæst beregne dine gennemsnitlige månedlige udgifter. Hemmeligheden er ikke at bruge mere, end du har, uanset omstændighederne, og at gøre alt, hvad du kan for at undgå at stifte gæld.

Til at tænke over

Læs Luk 14,27-30. Jesus giver her et eksempel på, hvad det koster at være hans discipel, ved at bruge et billede af en bygningsmand, der beregner, hvad det vil koste at bygge et tårn, og hvad der sker, hvis han ikke er i stand til at fuldføre det. Hvilke lektier om forvaltning bør vi lære deraf?

At sige nej til gæld

5 Mos 28,12

Hvad lærer dette os om ikke at stifte for meget gæld? Hvilket princip ser vi anvendt her?

Det er sund fornuft at undgå gæld så meget som muligt. Skriften fraråder os også at stille sikkerhed for andres gæld (Ordsp 17,18; 22,26). Gæld påvirker vores fremtid og forpligter os til at underkaste os fremtidens krav i en situation med økonomisk svaghed. Gæld er måske ikke umoralsk; men det styrker ikke vores åndelige liv.

"Vi må vise nøje påpasselighed med vores økonomi, ellers vil der opstå stor gæld. Lev inden for dine begrænsninger. Sky det at stifte gæld som du ville sky spedalskhed." (Ellen White, *Counsels on Stewardship*, s. 272).

Gæld kan blive en økonomisk trældom, som gør os til "långivere-træl" (Ordsp 22,7). Gæld er en så stor del af vores finansielle verden, at vi kommer til at tro, at det er det normale. Hele nationer eksisterer trods alt på baggrund af gæld; hvorfor skulle enkeltpersoner ikke også gøre det samme? Men det er en meget forkert holdning at have.

"Indgå en alvorlig pagt med Gud om, at med hans velsignelse vil du betale din gæld og dermed ikke skyldes nogen noget, selv om du må leve af grød og brød. Det er så let, når du forbereder dine måltider, at smide småpenge ud af din lomme til ekstra ting. Vær omhyggelig med dine småpenge, så vil de store sedler tage vare på sig selv. De små mønter her og de små mønter der, som bruges på det ene og det andet, løber hurtigt op til større beløb. Fornægt selvet, i hvert fald så længe du er muret inde med gæld... Lad dig ikke vakle, blive modløs eller vende om. Fornægt din smag, fornægt tilfredsstillelsen af din appetit, spar dine småpenge og betal din gæld. Arbejd på at tilbagebetale den så hurtigt som muligt. Når du igen kan stå frem som et frit menneske uden at skyldes nogen noget, vil du have vundet en stor sejr." (Ellen White, *Counsels on Stewardship*, s. 257).

Gæld er en usikker grundvold for den kristne at stå på. Den kan skade vores åndelige erfaring og påvirker vores evne til at støtte Guds værk. Den frarøver os vores evne til med tillid at give til andre, og fjerner mulighederne for Guds velsignelser.

Hvilke valg kan du foretage lige nu, som vil hjælpe dig til at undgå unødvendig gæld? Hvad kan du være nødt til at nægte dig selv for at være gældfri?

Til at tænke over

Opsparing og investering

Myrerne arbejder flittigt for at samle forråd til vinteren (Ordsp 6, 6-8). Formålet med en opsparing er at få råd til noget specielt, man har brug for, i modsætning til enten at ødsle eller at ophobe midlerne. Det kræver både visdom, budgetlægning og disciplin at forvalte penge. Hvis vi kun sparer op til os selv, stjæler vi af Guds ejendom i stedet for at forvalte den.

"Unødig brug af penge er et dobbelt tab. Ikke alene er pengene forsvundet; men mulighederne for gevinst er også væk. Hvis vi havde sat dem til side, kunne de mangedobles her på jorden gennem opsparing eller i himlen ved at give ... Opsparing er en disciplin, der udvikler herredømme over pengene. I stedet for at lade penge føre os derhen, hvor vores tilfældige indfald leder os, overtager vi styringen, når vi sparer." (Randy C. Alcorn, *Money, Possessions and Eternity* (Carol Stream; Illinois, Tyndale House Publishers, 2003), s. 328).

Ordsp 13,11
Ordsp 21,5
Ordsp 13,18

Hvilke praktiske råd finder vi her, som kan hjælpe os til bedre at styre vores økonomi?

Det handler ikke om, hvor meget man ejer, men om at have en bibelsk forvaltningsplan, uanset hvordan ens økonomiske situation måtte være. At spare op til familiens behov bør gøres med visdom. For at begrænse eventuelle tab er det klogt at fordele sin risiko (Præd 11,1-2). At arbejde på sådanne begrænsninger inden man opstiller sine ønsker (Ordsp 24,27) og dernæst søge kvalificeret rådgivning fra andre (Ordsp 15,22), er to effektive redskaber i denne model. Når dine behov opfyldes og din rigdom vokser, må du huske "på Herren din Gud; det er ham, der giver dig kraft til at skabe rigdom" (5 Mos 8,18).

Den mest sikre investeringsmodel for Guds forvaltere er at investere i "Himmeriget" (Matt 13,44). Der er der ingen nedgangstider, risici, tyve eller fald på aktiemarkedet. Det er som at have en pengepung, der aldrig slides op (Luk 12,33). Kontoen oprettes, når vi tager imod Kristus, og vi indsætter, når vi giver tiende og gaver til hans værk. Uanset hvor mange jordiske forpligtelser vi skal varetage, må vi også huske at have fokus rettet mod de evige værdier.

Til at
tænke over

Læs 2 Kor 4,18. Hvordan kan vi altid huske denne sandhed, mens vi samtidigt lever som ansvarlige forvaltere her og nu?

Til videre studium

Alle vores naturlige evner, talenter eller gaver kommer fra Gud, både anlæg, vi er født med, og det vi har lært gennem påvirkning fra omgivelserne. Det vigtige er, hvad vi gør med vores evner og talenter. Gud forventer, at hans forvaltere lærer at være herre over deres evner og talenter gennem uddannelse og praktisk erfaring (Præd 10,10).

Besal'el var fyldt "med Guds ånd, med visdom og klogskab og indsigt til at udføre al slags arbejde" (2 Mos 35,31). Han og Oholiab (2 Mos 35,34) havde evnen til at undervise andre i deres håndværk.

Vi kan lære at blive bedre forvaltere, især mht. til at fjerne gæld, mens vi lever i en materialistisk verden. Vi bør altid udvikle vores evner gennem læsning, seminarer, formel uddannelse (når det er muligt) og til sidst ved at anvende det, vi har lært. Udviklingen af vores evner gør os i stand til at give det bedste, vi kan, til Gud og at være gode forvaltere.

Lignelsen om de betroede talenter antyder, at alle tjenerne modtog talenter, "enhver efter hans evne" (Matt 25,15). To af tjenerne fordoblede deres beløb; den tredje gravede det ned i jorden. Vi bør altid bestræbe os på at forbedre det, vi har, men at begrave sit talent viste hverken evner eller dygtighed. At styre sine penge, gøre sig gældfri, opøve disciplin og praktisk erfaring er med til at udvikle dygtighed og er velsignet af Gud. For at have fremgang og blive dygtig til noget må vi gentage det igen og igen.

"Når Bibelens lektier indarbejdes i vores daglige tilværelse, har de en dyb og varig indflydelse på karakteren. Timotheus lærte disse lektier og praktiserede dem. Han havde ingen særlige fremragende talenter; men hans arbejde blev værdsat, fordi han brugte sine gudgivne evner i Herrens tjeneste." (Ellen White, *The Acts of the Apostles*, s. 205).

Spørgsmål til
drøftelse

- 1. Selvkontrol er altid vigtigt for en kristen, og det gælder især, når mangel på selvkontrol kan føre til økonomiske vanskeligheder eller til og med ruin. Hvad kan vi som kirke gøre for at hjælpe dem, som står i fare for at udsættes for sådanne problemer?**
- 2. Læs Rom 13,7-8. Hvordan kan vi anvende disse ord i vores hverdag og i al vores omgang med andre?**
- 3. Nogle mennesker siger, at vi ikke behøver at være bange for at stifte gæld; for Jesus kommer alligevel snart igen. Hvordan vil du svare på en sådan udtalelse?**

Aktiviteter og dialog

Klassens aktiviteter

Uddybende spørgsmål

- Overvej, evt. sammen med hele menigheden, at arrangere et lokalt forvaltningskursus ud fra kristne værdier.
- Reflekter over dine værdier, dine mål og din planlægning for fremtiden – og drøft dine svar og tanker med klassen:
  - Hvad har du umiddelbart i dag brug for at få/eje/være i besiddelse af?
    - Hvad har du brug for om ti, tyve, fyrre år?
    - Hvad har du altid brug for, også i evigheden?
  - Hvad har du brug for at være som person?
    - Hvilke valg må du gøre nu for også fremover at blive, hvad du ønsker at være?
    - Hvordan påvirker dine ønsker om at få, den måde du er på?
- Drøft nogle af de etiske udfordringer ved forbrug og investering.
  - Gør det nogen forskel, hvordan vi som kristne investerer vores midler? Er der selskaber og projekter, som du af etiske grunde mener, at du bør holde dig fra, også selv om investering kan betale sig?
  - Hvilke fristelser er særlig stærke for mennesker, der lever i gæld eller måske med et meget stramt budget, eller som simpelthen er pengekærlige?
    - At snyde lidt i de små ting
    - Gå på kompromis med kristne forretningsprincipper, som fx at sælge langt over værdien
    - Være hård og nådesløs i pengesager
    - Blive så optaget af penge og tælle hver øre, at det åndelige liv og de evige værdier mistes af syne
      - At karakteren formes af pengegriskhed
  - Hvilke andre fristelser kan du/I evt. nævne?
- Find eksempler fra medierne, hvor tidens tendens til hurtig materiel gevinst illustreres – og del dem med din klasse.

Mødet med dagligdagen

Til at tænke over

Den store norsk-danske forfatter Ludvig Holberg skrev en satire om en mand, der faldt gennem et hul i jorden ind til en anden verden – *Niels Klims underjordiske rejse*. Her mødte manden bl.a. et samfund af talende træer, der naturligt nok ikke var for hurtige, og som tog

